LIETUVOS RESPUBLIKOS NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO APSAUGOS ĮSTATYMO 2, 5, 6, 8, 11, 14, 19, 21, 22, 23, 27, 29, 30, 31 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR PAPILDYMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 31^1, 31^2, 31^3, 31^4, 31^5, 31^6, 31^7 STRAIPSNIAIS

Į S T A T Y M A S

2012 m. lapkričio 8 d. Nr. XI-2389
Vilnius

(Žin., 1995, Nr. 3-37; 2004, Nr. 153-5571; 2007, Nr. 80-3218, Nr. 81-3325; 2008, Nr. 59-2203)

1 straipsnis. 2 straipsnio 1, 14, 19, 30, 31, 34 ir 37 dalių pakeitimas

1. Pakeisti 2 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. **Apsaugos reglamentas** – dokumentas, kuriuo nustatomi konkretaus nekilnojamojo kultūros paveldo objekto, jo teritorijos, apsaugos zonos ar tokių objektų tipo paveldosaugos reikalavimai.“

2. Pakeisti 2 straipsnio 14 dalį ir ją išdėstyti taip:

„14. **Kultūros paveldo objektai** – pavieniai, kompleksiniai ar į kompleksą įeinantys objektai, registruoti kaip nekilnojamosios kultūros vertybės, t. y. žemės sklypuose, sklypų dalyse, vandens, miško plotuose ar jų dalyse esantys statiniai ar kiti nekilnojamieji daiktai, kurie turi vertingųjų savybių ir kartu su jiems priskirta teritorija yra atskiri daiktinės teisės objektai ar gali jais būti.“

3. Pakeisti 2 straipsnio 19 dalį ir ją išdėstyti taip:

„19. **Laikinasis apsaugos reglamentas (specialieji paveldosaugos reikalavimai)** – dokumentas, kuriuo pagal Statybos įstatymą nustatomi konkrečios nekilnojamosios kultūros vertybės, jos teritorijos, konkretaus kultūros paveldo statinio arba nekilnojamosios kultūros vertybės teritorijoje ar apsaugos zonoje esančio statinio specialieji paveldosaugos reikalavimai.“

4. Pakeisti 2 straipsnio 30 dalį ir ją išdėstyti taip:

„30. **Saugoma vietovė** – kultūros paveldo vietovė, kuri teisės aktų nustatyta tvarka paskelbta saugoma ir kuriai taikomi paveldosaugos reikalavimai arba kurios apsaugai Saugomų teritorijų įstatymo nustatyta tvarka įsteigtas istorinis nacionalinis parkas, istorinis regioninis parkas, kultūrinis rezervatas ar kultūrinis draustinis.“

5. Pakeisti 2 straipsnio 31 dalį ir ją išdėstyti taip:

„31. **Saugomas objektas** – kultūros paveldo objektas, šio įstatymo nustatyta tvarka paskelbtas saugomu objektu ar kultūros paminklu.“

6. Pakeisti 2 straipsnio 34 dalį ir ją išdėstyti taip:

„34. **Tvarkyba –** nekilnojamajam kultūros paveldui išsaugoti atliekami darbai: taikomasis tyrimas, remontas, avarijos grėsmės pašalinimas, konservavimas, restauravimas, šių darbų planavimas ir projektavimas.“

7. Pakeisti 2 straipsnio 37 dalį ir ją išdėstyti taip:

„37. **Tvarkomieji statybos darbai** – statybos ar griovimo darbai, kaip apibrėžta Statybos įstatyme, atliekami kultūros paveldo objekte, jo teritorijoje ar apsaugos zonoje, kultūros paveldo vietovėje.“

2 straipsnis. 5 straipsnio 5, 6 dalių ir 10 dalies 5, 7, 9, 19, 20, 24 punktų pakeitimas

1. Pakeisti 5 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Vyriausybė skelbia kultūros paminklais nacionalinio reikšmingumo lygmens kultūros paveldo objektus ir vietoves, atsako už tarptautinėmis sutartimis prisiimtų paveldosaugos įsipareigojimų įgyvendinimą, atlieka kitas įstatymų nustatytas funkcijas.“

2. Pakeisti 5 straipsnio 6 dalį ir ją išdėstyti taip:

„6. Kultūros ministras tvirtina pavyzdinius apsaugos reglamentus, valstybės biudžeto lėšomis finansuojamas nekilnojamojo kultūros paveldo paveldosaugos (apskaitos, paveldotvarkos, kontrolės, saugomų teritorijų apsaugos ir tvarkymo, kitas) programas, skelbia nekilnojamąsias kultūros vertybes valstybės saugomomis, teikia kultūros paveldo objektus ir vietoves įrašyti į tarptautinės svarbos kultūros paveldo objektų ar vietovių sąrašus, jeigu tarptautinėmis sutartimis nenustatyta kitaip, atlieka kitas įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytas funkcijas.“

3. Pakeisti 5 straipsnio 10 dalies 5 punktą ir jį išdėstyti taip:

„5) organizuoja ir koordinuoja nekilnojamojo kultūros paveldo inventorizavimą, atskleidimą ir stebėseną;“.

4. Pakeisti 5 straipsnio 10 dalies 7 punktą ir jį išdėstyti taip:

„7) sudaro su valdytojais kultūros paveldo objektų apsaugos sutartis;“.

5. Pakeisti 5 straipsnio 10 dalies 9 punktą ir jį išdėstyti taip:

„9) parengia ir išduoda nacionalinio ir regioninio reikšmingumo lygmens kultūros paveldo objektų apsaugos reglamentus;“.

6. Pakeisti 5 straipsnio 10 dalies 19 punktą ir jį išdėstyti taip:

„19) kontroliuoja kultūros paveldo tvarkybą ir priežiūrą, stabdo fizinių ir juridinių asmenų atliekamus veiksmus nekilnojamosiose kultūros vertybėse, jų teritorijose ir apsaugos zonose, jeigu nustatomi paveldosaugos reikalavimų pažeidimai;“.

7. Pakeisti 5 straipsnio 10 dalies 20 punktą ir jį išdėstyti taip:

„20) nustato sužalotų nekilnojamųjų kultūros vertybių atkūrimo būdą ir nuostolių dydį;“.

8. Pakeisti 5 straipsnio 10 dalies 24 punktą ir jį išdėstyti taip:

„24) įstatymų nustatytais atvejais ir tvarka surašo administracinės teisės pažeidimo protokolus, nagrinėja jo įgaliojimų sričiai priskirtas administracinių teisės pažeidimų bylas;“.

3 straipsnis. 6 straipsnio 1 ir 4 dalių pakeitimas

1. Pakeisti 6 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Savivaldybėse Lietuvos Respublikos Konstitucijos ir įstatymų nustatytas (priskirtas) nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos funkcijas atlieka savivaldybės institucijos teisės aktų nustatyta tvarka.“

2. Pakeisti 6 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Savivaldybės paveldosaugos padalinys savivaldybės tarybos paskelbtų saugomų objektų atžvilgiu atlieka funkcijas, nurodytas šio įstatymo 5 straipsnio 10 dalies 2, 7, 8, 10, 11, 13–19 punktuose, taip pat:

1) rengia savivaldybės nekilnojamojo kultūros paveldo apskaitos, paveldotvarkos, švietimo, ugdymo ir kitas paveldosaugos programas ir organizuoja jų įgyvendinimą, parengia ir išduoda vietinio reikšmingumo lygmens kultūros paveldo objektų apsaugos reglamentus;

2) inicijuoja ir organizuoja kultūros paveldo objektų skelbimą savivaldybės saugomais, teikia jų duomenis Kultūros vertybių registrui;

3) bendradarbiauja su kitų savivaldybių paveldosaugos padaliniais nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos srityje;

4) organizuoja tarptautinį bendradarbiavimą, susijusį su nekilnojamojo kultūros paveldo apsauga;

5) teikia kitiems savivaldybės padaliniams, įmonėms, įstaigoms, organizacijoms, kitiems juridiniams ir fiziniams asmenims siūlymus, metodinę ir dalykinę pagalbą nekilnojamojo kultūros paveldo atskleidimo, saugojimo, pažinimo sklaidos, atgaivinimo klausimais;

6) turi teisę gauti iš valstybės ir savivaldybių institucijų, valdytojų, kitų fizinių ir juridinių asmenų informaciją apie kultūros paveldo objektus, apžiūrėti, fiksuoti ir tirti nekilnojamąsias kultūros vertybes ir nekilnojamuosius daiktus, kurie gali turėti vertingųjų savybių;

7) pagal kompetenciją atlieka kitas įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytas funkcijas.“

4 straipsnis. 8 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 8 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„**8 straipsnis. Nekilnojamojo kultūros paveldo apskaita**

1. Nekilnojamojo kultūros paveldo apskaitą sudaro inventorizavimas, konkrečių nekilnojamųjų kultūros vertybių atskleidimas ir registravimas.

2. Nekilnojamasis kultūros paveldas inventorizuojamas surašant visus galimus jam priskirti kūrinius ir kitus daiktus. Inventorizavimo duomenys nuolat tikslinami, kaupiami ir sisteminami. Inventorizavimo tvarkos aprašą tvirtina kultūros ministras.

3. Nekilnojamosioms kultūros vertybėms atskleisti atliekami istoriniai ir fiziniai tyrimai. Remiantis šių tyrimų duomenimis nustatomas kultūros paveldo objektų ar vietovių ir jų vertingųjų savybių reikšmingumas.

4. Konkrečių nekilnojamųjų kultūros vertybių atskleidimą organizuoja Departamentas ir savivaldybių institucijos. Tradicinės religinės bendruomenės, bendrijos ir centrai, mokslo ir studijų bei kitos valstybinės tyrimų institucijos gali organizuoti jų veiklos sritį atitinkančio ar nuosavybės teise turimo nekilnojamojo kultūros paveldo inventorizavimą ir atskleidimą, savo veiksmus derindamos su Departamentu.

5. Nekilnojamųjų kultūros vertybių reikšmingumą, kultūros paveldo objektų ar vietovių vertingąsias savybes nustato ir teritorijos ribas apibrėžia šio straipsnio 4 dalyje nurodytų institucijų sudarytos nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos (toliau – vertinimo tarybos). Savivaldybės ar kelių savivaldybių sudarytos vertinimo tarybos sprendžia dėl savivaldybės teritorijoje esančio nekilnojamojo kultūros paveldo vertingųjų savybių nustatymo, teritorijos ribų apibrėžimo ir apsaugos reikalingumo, apsaugos vietinio reikšmingumo lygmens nekilnojamosioms kultūros vertybėms netaikymo ar tokių vertybių apskaitos duomenų tikslinimo. Departamento vertinimo tarybos sprendžia dėl Lietuvos Respublikos teritorijoje esančio nekilnojamojo kultūros paveldo vertingųjų savybių nustatymo, teritorijos ribų apibrėžimo ir nacionalinio, regioninio ar vietinio reikšmingumo lygmens nekilnojamosioms kultūros vertybėms nustatymo, apsaugos reikalingumo, apsaugos nekilnojamosioms kultūros vertybėms netaikymo ar tokių vertybių apskaitos duomenų tikslinimo.

6. Nekilnojamųjų kultūros vertybių vertinimo atrankos ir reikšmingumo lygmens nustatymo kriterijus, šių vertybių atskleidimui reikalingų tyrimų duomenų apimtį ir vertinimo tarybų pavyzdinius nuostatus tvirtina kultūros ministras.

7. Kultūros vertybių registras steigiamas, tvarkomas, naudojamas ir reorganizuojamas Valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo, šio įstatymo, Kilnojamųjų kultūros vertybių apsaugos įstatymo ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

8. Nekilnojamosios kultūros vertybės registruojamos vertinimo tarybai nusprendus, kad vertybei reikalinga apsauga. Tokios vertybės registruojamos kaip didelę mokslinę, istorinę ar kultūrinę reikšmę turintys pavieniai, kompleksiniai ar į kompleksus įeinantys kultūros paveldo objektai ar vietovės. Vertinimo tarybų sprendimai skelbiami Departamento ir jas sudariusių savivaldybių interneto svetainėse, o informacija apie įregistravimą – Kultūros vertybių registre teisės aktų nustatyta tvarka.

9. Kultūros vertybių registre ir pagal jo duomenis sudarytame nekilnojamosios kultūros vertybės pase (registro duomenų išraše) įrašomi šie kiekvienos registruojamos vertybės duomenys:

1) nekilnojamosios kultūros vertybės pavadinimas, jos unikalus kodas, adresas;

2) vertinimo tarybos aktu (aktais) nustatytos vertingosios savybės ir kartu su vertybe saugotinos teritorijos ribos.

10. Departamentas kiekvienai registruotai nekilnojamajai kultūros vertybei nustato kodą, jį įrašo Kultūros vertybių registre ir tikslina jau įrašytus kultūros paveldo objekto ar

vietovės žemės sklypams ir kitiems objekto ar vietovės teritorijoje esantiems nekilnojamiesiems daiktams viešo registro (Nekilnojamojo turto registro) suteiktą kodą ar kodus, taip pat kitus teisės aktų nustatytus duomenis.

11. Kultūros vertybių registras įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka ar pagal keitimosi duomenimis sutartis keičiasi reikalingais duomenimis su Nekilnojamojo turto registru ir kitais valstybės registrais, kadastrais, klasifikatoriais, specializuotais duomenų bankais, taip pat su valstybinių programų, bendrojo, detaliojo ir specialiojo planavimo organizatoriais, jeigu jie yra valstybės ar savivaldybių institucijos. Kultūros vertybių registras turi teisę gauti jam reikalingus kitų valstybės registrų, kadastrų turimus duomenis neatlygintinai.

12. Kultūros vertybių registro duomenys yra vieši ir į kitus registrus neperregistruojami.“

5 straipsnis. 11 straipsnio 2, 3 ir 7 dalių pakeitimas

1. Pakeisti 11 straipsnio 2 dalį ir ją išdėstyti taip:

„2. Kultūros paveldo objekto teritorijos ir kultūros paveldo vietovės ribos apibrėžiamos remiantis istorinių ir kitų tyrimų duomenimis, taip, kad sutaptų su esamų sklypų ar jų dalių, kurie yra daiktinės teisės objektai, ribomis arba kitokiomis nekilnojamųjų daiktų, gamtinių ar antropogeninių elementų ribomis.“

2. Pakeisti 11 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Kultūros paveldo vietovių teritorijos nustatomos Teritorijų planavimo ir šio įstatymo nustatyta tvarka parengtuose dokumentuose.“

3. Pakeisti 11 straipsnio 7 dalį ir ją išdėstyti taip:

„7. Apsaugos zonos ribos nustatomos vadovaujantis Teritorijų planavimo ir šiuo įstatymu. Draustinyje ar rezervate esančio kultūros paveldo objekto apsaugos zonos ribos nenustatomos. Šiuo atveju draustinio ar rezervato teritorijų planavimo dokumentai ir (ar) šių saugomų teritorijų nuostatai papildomi apsaugos nuo galimo neigiamo veiklos gretimose teritorijose poveikio reikalavimais.“

6 straipsnis. 14 straipsnio 1 dalies 3, 4, 5 punktų ir 3 dalies pakeitimas

1. Pakeisti 14 straipsnio 1 dalies 3 punktą ir jį išdėstyti taip:

„3) gauti informaciją apie skelbiamą saugoma arba numatomą paskelbti saugoma nekilnojamąją kultūros vertybę, vietovei apsaugoti steigiamą draustinį ar rezervatą ir dėl to jo valdomam turtui (daiktams) nustatomus paveldosaugos reikalavimus;“.

2. Pakeisti 14 straipsnio 1 dalies 4 punktą ir jį išdėstyti taip:

„4) teikti pasiūlymus, pastabas ir pretenzijas dėl jo turto įregistravimo Kultūros vertybių registre, paskelbimo saugomais kultūros paveldo objektu, vietove ar kultūros paminklu;“.

3. Pakeisti 14 straipsnio 1 dalies 5 punktą ir jį išdėstyti taip:

„5) kreiptis į teismą, jeigu kultūros paveldo objektas ar vietovė paskelbti saugomais ir veiklos sąlygos ar apribojimai nustatyti ar pakeisti neatsižvelgus į jo pretenzijas arba jei jo netenkina kompensacijos už veiklos apribojimus dydis.“

4. Pakeisti 14 straipsnio 3 dalį ir ją išdėstyti taip:

„3. Valdytojo pareiga išsaugoti nekilnojamąją kultūros vertybę. Valdytojas privalo:

1) prižiūrėti kultūros paveldo objektą, jo teritoriją, vietovę, laiku šalinti atsiradusius defektus ir apsaugoti statinius nuo neigiamo aplinkos poveikio; patalpose, kurių interjeras vertingas, palaikyti reikiamą mikroklimatą; laiku atnaujinti želdinius, šalinti savaime užaugančius augalus, teritorijoje šienauti žolę ir genėti medžius, valyti šiukšles, šalinti taršos šaltinius; istorinius želdynus – kultūros paveldo objektus prižiūrėti ir tvarkyti pagal kultūros ministro patvirtintą paveldo tvarkybos reglamentą, skirtą istorinių želdynų tvarkybai ir suderintą su Aplinkos ministerija;

2) pranešti už apsaugą atsakingai institucijai apie nekilnojamajai kultūros vertybei iškilusią grėsmę, kurios pats pašalinti nepajėgia arba tam neturi reikiamos kvalifikacijos ar

leidimo;

3) leisti kultūros ministro nustatyta tvarka Departamento, savivaldybės paveldosaugos padalinio, taip pat Valstybinės kultūros paveldo komisijos nariams ir pareigūnams ar jų įgaliotiems specialistams apžiūrėti kultūros paveldo objektą ar vietovę, fiksuoti kultūros paveldo objekto ar vietovės būklę ir sutartomis sąlygomis atlikti tyrimus. Šiuo atveju šalys turi suderinti tyrimų trukmę, sklypų ribas, darbų atlikimo laiką ir nuostolių kompensaciją;

4) savivaldybės paveldosaugos padaliniui pateikti saugomo objekto ar objekto, kuriam pradėta paskelbimo saugomu procedūra, tvarkybos projektus ir visus projektus, kurių įgyvendinimas paveiktų tokio objekto aplinką;

5) sudaryti šio įstatymo ir kitų įstatymų reikalavimus atitinkančias sąlygas visuomenei lankyti ir pažinti nekilnojamąsias kultūros vertybes;

6) leisti už apsaugą atsakingai institucijai kultūros paveldo objektą ženklinti tipinėmis ir (ar) individualiai sukurtomis lentomis ir rodyklėmis;

7) įgyvendinti apsaugos techninių priemonių įrengimo ir kitus neatidėliotinus saugojimo darbus, nustatytus kultūros ministro.“

7 straipsnis. 19 straipsnio 2 dalies 2 punkto ir 4, 6, 7 dalių pakeitimas

1. Pakeisti 19 straipsnio 2 dalies 2 punktą ir jį išdėstyti taip:

„2) teritorijoje ir apsaugos zonoje statyti statinius, kurie aukščiu, apimtimi ar išraiška nustelbtų kultūros paveldo objektą ar objektus arba trukdytų juos apžvelgti;“.

2. Pakeisti 19 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Viešajam pažinimui ir naudojimui saugomoje nekilnojamojoje kultūros vertybėje draudžiami vertingąsias savybes naikinantys statybos darbai: kultūros paveldo objektą pritaikyti kitiems, negu nurodyta nekilnojamosios kultūros vertybės pase, naudojimo būdams; padidinti saugomų statinių naudojimo intensyvumą, pristatyti priestatus, papildomus aukštus, įrengti naujas mansardas, formuoti naują planinę struktūrą ir kitaip naikinti autentiškumo požymius.“

3. Pakeisti 19 straipsnio 6 dalį ir ją išdėstyti taip:

„6. Siekiant, kad saugomo objekto ar vietovės vertingosioms savybėms nebūtų padaryta neigiamo poveikio, turi būti gautas už kultūros paveldo apsaugą atsakingos institucijos sutikimas, jeigu norima:

1) dalyti į atskiras dalis nekilnojamosios kultūros vertybės teritorijoje esančius sklypus ir keisti jų ribas, išskyrus Saugomų teritorijų įstatymo nustatytus atvejus;

2) kultūros paveldo objekto teritorijoje keisti žemės naudojimo būdą ir pobūdį, užstatymo režimą, pastatų ar statinių paskirtį;

3) nekilnojamosios kultūros vertybės teritorijoje ir apsaugos zonoje statyti statinius, keisti upių vagas, keisti esamus ir įrengti naujus vandens telkinius, keisti reljefą, steigti naujus ar plėsti esamus karjerus, sodinti vertingąsias savybes užstosiančius želdinius;

4) įrengti komercines reklamas, lauko antenas ir kitus techninius įrenginius saugomų statinių išorėje.“

4. Pakeisti 19 straipsnio 7 dalį ir ją išdėstyti taip:

„7. Sutikimas pagal šio straipsnio 6 dalį nebūtinas, jeigu tokie veiksmai leidžiami pagal už kultūros paveldo apsaugą atsakingos institucijos patvirtintą kultūros paveldo kompleksinio objekto ar vietovės teritorijos ir apsaugos zonų tvarkymo planą, kuriame nustatomas galimas kiekvieno sklypo naudojimo pobūdis ir užstatymo sąlygos.“

8 straipsnis. 21 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 21 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„**21 straipsnis. Nekilnojamojo kultūros paveldo, esančio draustinyje, rezervate, valstybiniame parke, apsauga**

1. Nekilnojamasis kultūros paveldas, esantis draustinyje, rezervate, valstybiniame parke,

saugomas pagal šio įstatymo ir Saugomų teritorijų įstatymo reikalavimus.

2. Kultūros paveldo vietovių apsaugai Saugomų teritorijų įstatymo nustatyta tvarka gali būti steigiami istoriniai nacionaliniai parkai, kultūriniai rezervatai ir kultūriniai draustiniai.

3. Kultūros ministras tvirtina kultūrinių rezervatų (rezervatų-muziejų) naudojimo ir lankymo tvarkos aprašą ir kultūrinių rezervatų (rezervatų-muziejų), istorinių nacionalinių parkų steigimo kriterijus, teikia, jeigu tarptautinėse sutartyse nenustatyta kitaip, įrašyti šias saugomas teritorijas į tarptautinius saugomų teritorijų sąrašus, steigia valstybinių kultūrinių rezervatų ir istorinių nacionalinių parkų direkcijas ir tvirtina teritorijų planavimo dokumentus, nurodytus Saugomų teritorijų įstatyme.

4. Kultūros ministerija atlieka šias valstybinių kultūrinių rezervatų (rezervatų-muziejų), istorinių nacionalinių parkų, valstybinių kultūrinių draustinių valdymo funkcijas:

1) organizuoja apsaugos strategijos ir tvarkymo programų rengimą;

2) rengia teisės aktų projektus;

3) organizuoja teritorijų planavimo dokumentų rengimą;

4) organizuoja tarptautinį bendradarbiavimą;

5) atlieka kitas įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytas funkcijas.

5. Departamentas, vykdydamas nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą draustiniuose, rezervatuose ir valstybiniuose parkuose, kontroliuoja:

1) kaip laikomasi nustatyto apsaugos ir naudojimo režimo, kaip užtikrinama kultūros paveldo objektų apsauga ir tvarkyba, kaip įgyvendinamos tikslinės programos;

2) veiklą valstybiniuose draustiniuose, susijusią su draustinių nuostatuose ir teritorijų planavimo dokumentuose nustatytais paveldosaugos reikalavimais.

6. Savivaldybės institucijos prižiūri saugomose teritorijose esančių savivaldybės paskelbtų saugomais kultūros paveldo objektų ir vietovių naudojimą ir juose atliekamus statybos ar tvarkybos darbus, kontroliuoja, kaip užtikrinama savivaldybės saugomų objektų, vietovių apsauga ir kaip laikomasi nustatyto apsaugos ir naudojimo režimo planuojant ar vykdant veiklą, rengia savivaldybės saugomų kultūros paveldo objektų apsaugos reglamentus, organizuoja kultūros paveldo vietovių ir jų apsaugos zonų tvarkymo planų rengimą.“

9 straipsnis. 22 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 22 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„**22 straipsnis. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsauga ir teritorijų planavimas**

1. Nekilnojamosios kultūros vertybės, jų teritorijos, apsaugos zonos tvarkomos ir veikla jose plėtojama pagal bendrojo ir specialiojo teritorijų planavimo, strateginio planavimo dokumentus, apsaugos reglamentus ir jais nustatomus paveldosaugos reikalavimus, parengtus vadovaujantis šio įstatymo ir Teritorijų planavimo įstatymo nuostatomis.

2. Kultūros paveldo objektai, jų teritorijos, kultūros paveldo vietovės ir jų apsaugos zonos tvarkomi ir veikla juose plėtojama:

1) kultūros paveldo objektai, jų teritorijos ir apsaugos zonos – pagal paveldosaugos reikalavimus, nustatomus kultūros paveldo tipiniuose ir individualiuose apsaugos reglamentuose, parengtuose ir patvirtintuose Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka;

2) kultūros paveldo vietovės ir jų apsaugos zonos – pagal nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentus – tvarkymo planus. Tvarkymo planai kultūros ministro nustatyta tvarka gali būti rengiami ir kompleksiniams kultūros paveldo objektams.

3. Kultūros paveldo vietovių ir jų apsaugos zonų tvarkymo planas yra specialiojo teritorijų planavimo dokumentas, kuriame nustatomi nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos ir veiklos plėtojimo kultūros paveldo vietovėje ir jos apsaugos zonoje paveldosaugos reikalavimai bei kultūros paveldo vietovės ir jos apsaugos zonos ribos.

4. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialųjį teritorijų planavimą organizuoja:

1) Departamentas – nacionalinio ir regiono lygmens kultūros paveldo vietovių ir jų apsaugos zonų tvarkymo planų rengimą; finansavimas skiriamas iš valstybės biudžeto lėšų ar kitų finansavimo šaltinių; šio planavimo organizatoriais taip pat gali būti saugomų vietovių direkcijos;

2) savivaldybės administracijos direktorius – rajono lygmens kultūros paveldo vietovių ir jų apsaugos zonų tvarkymo planų rengimą; finansavimas skiriamas iš savivaldybės biudžeto lėšų ar kitų finansavimo šaltinių.

5. Specialiojo planavimo dokumentuose ir apsaugos reglamentuose nustatyti paveldosaugos reikalavimai yra privalomi rengiant bendruosius, specialiuosius ir detaliuosius teritorijų planavimo dokumentus. Paveldosaugos reikalavimai specialiojo planavimo dokumentuose, be kitų įstatymuose nustatytų reikalavimų, taip pat reglamentuoja žemės darbus, statinių ar įrenginių statybą, statinių aukštį, tūrį, užstatymo tankį ir intensyvumą, išorės apdailos medžiagas, apželdinimą, želdinių aukštį, tankį, rūšį, transporto srautus, jų intensyvumą.

6. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo teritorijų planavimo dokumentai rengiami pagal Kultūros ministerijos parengtas ir kultūros ir aplinkos ministrų patvirtintas šių dokumentų rengimo taisykles. Taisyklėse nustatomi nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos planavimo dokumentai, šiuose dokumentuose nustatomos teritorinės apsaugos priemonės, šių dokumentų rengimo, viešo svarstymo, derinimo, tvirtinimo ir galiojimo tvarka.

7. Teritorijų, kuriose yra registruotų nekilnojamųjų kultūros vertybių, bendrieji ir detalieji planai tvirtinami pagal teritorijų planavimo dokumentus tvirtinančių institucijų lygmenis:

1) valstybės, Vyriausybės, Vyriausybės įgaliotos institucijos lygmens – kai yra Departamento motyvuotos išvados ir pritarimas dėl parengtų teritorijų planavimo dokumentų sprendinių suderinimo pagal Departamento išduotas planavimo sąlygas;

2) savivaldybės lygmens – kai yra Departamento ir savivaldybės paveldosaugos padalinio atstovų pasirašytas Nuolatinės statybos komisijos protokolas, kuriuo rekomenduojama planą patvirtinti.

8. Rengiamuose bendruosiuose planuose turi būti nurodytos įvairias visuomenės gyvenimo sritis apimančios nekilnojamojo kultūros paveldo saugojimo priemonės.

9. Jeigu planuojamoje teritorijoje yra registruotų nekilnojamųjų kultūros vertybių, rengiant bendruosius, specialiuosius ir detaliuosius planus turi būti konsultuojamasi su Departamento įgaliotu specialistu.

10. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiojo planavimo dokumentus rengia atestuoti specialistai ir gali rengti juridiniai asmenys, kai tiems darbams vadovauja atestuoti specialistai ir jeigu juridinių asmenų įstatuose numatyta teritorijų planavimo veikla. Specialistų atestavimo tvarką nustato aplinkos ir kultūros ministrai.

11. Valstybės saugomų kultūros paveldo vietovių ir jų apsaugos zonų tvarkymo planus tvirtina kultūros ministras, savivaldybės saugomų kultūros paveldo vietovių tvarkymo planus tvirtina savivaldybės taryba.

12. Šiame straipsnyje nustatytų nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialiųjų planų rengimą finansuoti gali ir kultūros paveldo objekto valdytojai bei kitų nekilnojamųjų daiktų, esančių kultūros paveldo objekto teritorijoje arba apsaugos zonoje, savininkai ar kiti valdymo teisių turėtojai.“

10 straipsnis. 23 straipsnio pavadinimo, 1, 4, 8, 10 dalių pakeitimas ir 11 dalies pripažinimas netekusia galios

1. Pakeisti 23 straipsnio pavadinimą ir jį išdėstyti taip:

„**23 straipsnis. Nekilnojamojo kultūros paveldo tvarkyba“.**

2. Pakeisti 23 straipsnio 1 dalį ir ją išdėstyti taip:

„1. Kultūros paveldo tvarkyba atliekama:

1) pagal nustatytus paveldosaugos reikalavimus;

2) pagal kultūros paveldo statinio tvarkomųjų statybos darbų reglamentus (statybos techninius reglamentus), patvirtintus aplinkos ir kultūros ministrų;

3) pagal kultūros ministro patvirtintus paveldo tvarkybos reglamentus, nustatančius reikalavimus konkretiems tvarkybos darbams.“

3. Pakeisti 23 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:

„4. Stichinių nelaimių ar žmonių sunaikinti kultūros paveldo objektai išimtiniais atvejais, nesukeliant grėsmės turinčioms vertingųjų savybių išlikusioms jų liekanoms, dalims ar elementams, gali būti Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka atkuriami, jeigu:

1) atkūrimo galimybė pagrįsta išsamiais istorinių šaltinių ir fizinių tyrimų duomenimis;

2) objektas turi ypatingą meninę ar simbolinę reikšmę, yra itin svarbus tautinei savimonei ir kultūros paveldui puoselėti ir dera prie kraštovaizdžio;

3) atkūrimui pritaria valstybės ir savivaldybių institucijos ir visuomenė.“

4. Pakeisti 23 straipsnio 8 dalį ir ją išdėstyti taip:

„8. Specialieji paveldosaugos reikalavimai tvarkomiesiems statybos darbams (laikinieji apsaugos reglamentai) ir statybą leidžiantys dokumentai juos atlikti išduodami Statybos įstatymo nustatyta tvarka. Iki statybą leidžiančio dokumento išdavimo ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo projekto pateikimo dienos kultūros ministro nustatyta tvarka turi būti atlikta šių darbų projekto paveldosaugos (specialioji) ekspertizė ir statinio projekto ekspertizė – aplinkos ir kultūros ministrų nustatytais atvejais ir tvarka. Projektas turi būti pataisytas pagal šių ekspertizių aktų privalomas pastabas prieš išduodant statybą leidžiantį dokumentą. Statybą leidžiantis dokumentas atlikti kultūros paveldo statinio tvarkomuosius statybos darbus išduodamas, kai toks projektas neprieštarauja paveldosaugos reikalavimams ir jam pritaria Departamento ir savivaldybės atstovai.“

5. Pakeisti 23 straipsnio 10 dalį ir ją išdėstyti taip:

„10. Kultūros paveldo objekte atliekamų tvarkybos darbų projekto vykdymo eigą ir kokybę kontroliuojantys valdytojas, Departamentas ir savivaldybės institucijos bei kituose įstatymuose nurodyti subjektai, nustatę, kad atliekant darbus buvo pažeisti paveldosaugos reikalavimai ar kad dėl projekto klaidų iškilo vertingųjų savybių praradimo ar sužalojimo grėsmė, apie tai privalo pranešti Departamentui. Departamentas privalo sustabdyti kultūros paveldo objekto vertingąsias savybes žalojančius ar joms grėsmę keliančius darbus. Toks sustabdymas galioja, kol bus pašalinti paveldosaugos reikalavimų pažeidimai, iškilusi grėsmė ar iki teismo sprendimo.“

6. 23 straipsnio 11 dalį pripažinti netekusia galios.

11 straipsnis. 27 straipsnio 5 dalies pakeitimas

Pakeisti 27 straipsnio 5 dalį ir ją išdėstyti taip:

„5. Nekilnojamųjų kultūros vertybių tyrimai, avarijos grėsmės pašalinimo, apsaugos techninių priemonių įrengimo ir kiti neatidėliotini saugojimo darbai gali būti finansuojami iš paveldotvarkai skirtų lėšų. Tokių darbų sąrašą ir jų finansavimo prioritetus tvirtina kultūros ministras. Savivaldybių lėšų skyrimo tvarkybos darbams tvarką nustato savivaldybių tarybos.“

12 straipsnis. 29 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 29 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„**29 straipsnis. Žalos, padarytos nekilnojamosioms kultūros vertybėms, atlyginimas**

1. Juridiniai ir fiziniai asmenys, padarę žalos nekilnojamajai kultūros vertybei, taip pat jos teritorijoje ar apsaugos zonoje, privalo kiek įmanoma atkurti iki sužalojimo buvusią būklę ir atlyginti tiesioginius ir netiesioginius nuostolius, kuriuos patiria visuomenė ir valdytojas.

2. Už nekilnojamosios kultūros vertybės apsaugą atsakinga institucija privalo pasiūlyti

žalą padariusiam asmeniui atkurti iki sužalojimo buvusią būklę ir atlyginti dėl padarytos žalos patirtus nuostolius. Jeigu nesutariama, Departamentas teikia ieškinius teismui dėl nekilnojamajai kultūros vertybei padarytos žalos atlyginimo ir nuostolių išieškojimo.

3. Į valstybės patirtus nuostolius gali būti įskaičiuojamos valstybės ir savivaldybių biudžetų išlaidos sužalotos kultūros vertybės tvarkybai, negautos pajamos iš turizmo, nepažinto mokslinių duomenų šaltinio ir švietimo bei ugdymo priemonės praradimas, taip pat valstybės ir savivaldybių biudžetų išlaidos prarastai ar sužalotai vertybei atskleisti ir jai apsaugoti.“

13 straipsnis. 30 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 30 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„**30 straipsnis. Nekilnojamosios kultūros vertybės paėmimas**

1. Išimtiniais atvejais nekilnojamoji kultūros vertybė gali būti valstybės paimama visuomenės poreikiams teisingai atlyginant Lietuvos Respublikos įstatymų ir Vyriausybės nustatyta tvarka, jeigu:

1) kultūros vertybė yra įsteigtame arba steigiamame valstybiniame kultūriniame rezervate (rezervate-muziejuje);

2) kultūros vertybėms eksponuoti steigiamas ar įsteigtas valstybinis muziejus ar valstybinio muziejaus filialas;

3) kultūros paminklas įrašomas į valstybinės reikšmės istorijos, archeologijos ir kultūros objektų sąrašą, kad būtų užtikrintas jo prieinamumas, lankymas ar pažinimas.

2. Nekilnojamąją kultūros vertybę paimant visuomenės poreikiams, savininkui atlyginama rinkos verte, nustatoma vadovaujantis Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymu arba šalių susitarimu – perduodant kitą lygiavertį daiktą (turtą).

3. Netinkamai laikoma nekilnojamoji kultūros vertybė teismo sprendimu gali būti paimama valstybės nuosavybėn įstatymų nustatyta tvarka.“

14 straipsnis. 31 straipsnio pakeitimas ir papildymas

Pakeisti ir papildyti 31 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„**31 straipsnis. Atsakomybė už šio įstatymo pažeidimus**

1. Fiziniai ir juridiniai asmenys, pažeidę šio įstatymo nuostatas, atsako įstatymų nustatyta tvarka.

2. Už šio įstatymo pažeidimą juridiniams asmenims arba kitoms organizacijoms ar jų padaliniams skiriama bauda nuo trijų iki keturiasdešimties tūkstančių litų. Juridinių asmenų arba kitų organizacijų ar jų padalinių padaryti šio įstatymo pažeidimai nagrinėjami, nutarimai skundžiami ir vykdomi šio ir kitų įstatymų nustatyta tvarka.

3. Konkretus pagal šio straipsnio 2 dalį skiriamos baudos dydis nustatomas atsižvelgiant į pažeidimo pobūdį, mastą, atsakomybę lengvinančias, sunkinančias aplinkybes ir kitas reikšmingas aplinkybes. Jeigu yra atsakomybę lengvinančių aplinkybių, baudos dydis mažinamas nuo vidurkio iki minimumo, o jeigu yra atsakomybę sunkinančių aplinkybių, baudos dydis didinamas nuo vidurkio iki maksimumo. Jeigu yra atsakomybę lengvinančių ir sunkinančių aplinkybių, bauda skiriama atsižvelgiant į jų skaičių ir reikšmingumą. Baudos dydžio mažinimas ar didinimas motyvuojamas institucijos, skiriančios baudą už šiame įstatyme nustatytų reikalavimų nesilaikymą, nutarime.

4. Atsakomybę lengvinančiomis aplinkybėmis laikoma tai, kad padarę pažeidimą juridiniai asmenys arba kitos organizacijos ar jų padaliniai savo noru užkirto kelią žalingoms pažeidimo pasekmėms, padėjo kompetentingoms institucijoms tyrimo metu, atlygino nuostolius ar pašalino padarytą žalą. Skirianti baudą institucija gali pripažinti atsakomybę lengvinančiomis aplinkybėmis ir kitas šioje dalyje nenurodytas aplinkybes.

5. Atsakomybę sunkinančiomis aplinkybėmis laikoma tai, kad padarę pažeidimą

juridiniai asmenys arba kitos organizacijos ar jų padaliniai kliudė atlikti tyrimą, slėpė padarytą pažeidimą, toliau pažeidinėjo šio įstatymo reikalavimus nepaisydami kompetentingos institucijos nurodymo nutraukti neteisėtus veiksmus. Skirianti baudą institucija gali pripažinti atsakomybę sunkinančiomis aplinkybėmis ir kitas šioje dalyje nenurodytas aplinkybes.“

15 straipsnis. Įstatymo papildymas 31^1 straipsniu

Papildyti Įstatymą 31^1 straipsniu:

„**31^1 straipsnis. Įstatymo pažeidimų protokolas ir bylų nagrinėjimo terminai**

1. Už šio įstatymo pažeidimus 31 straipsnio 2 dalyje nurodytiems subjektams tam įgalioti Departamento pareigūnai, nustatę, kad šio įstatymo reikalavimai pažeisti, surašo Administracinių teisės pažeidimų kodekse nustatyto turinio protokolą.

2. Šio įstatymo 31 straipsnio 2 dalyje nurodytų subjektų atžvilgiu pradėtos bylos nagrinėjamos ir baudos skiriamos ne vėliau kaip per mėnesį nuo pažeidimo nustatymo dienos, tačiau ne vėliau kaip per 3 metus nuo pažeidimo padarymo dienos, o esant trunkamam teisės pažeidimui, – per 3 metus nuo jo paaiškėjimo dienos.“

16 straipsnis. Įstatymo papildymas 31^2 straipsniu

Papildyti Įstatymą 31^2 straipsniu:

„**31^2 straipsnis. Bylos nagrinėjimo proceso dalyviai**

1. Nagrinėjant bylas dėl šio įstatymo pažeidimų, dalyvauja:

1) šio įstatymo pažeidimu įtariami asmenys;

2) bylą nagrinėjančio subjekto sprendimu ekspertai, specialistai, vertėjai ir kiti asmenys, su kurių interesais tiesiogiai susijusi nagrinėjama byla (proceso dalyviai ir šalys) bei valstybės ir savivaldybių institucijų atstovai šių prašymu (proceso dalyviai).

2. Asmenys, nurodyti šio straipsnio 1 dalies 1 punkte, toliau šiame įstatyme vadinami proceso šalimis.

3. Proceso šalims gali atstovauti jų įgalioti atstovai.“

17 straipsnis. Įstatymo papildymas 31^3 straipsniu

Papildyti Įstatymą 31^3 straipsniu:

„**31^3 straipsnis. Pranešimas apie bylos nagrinėjimą**

Proceso šalims raštu pranešama apie nustatytus šio įstatymo pažeidimus, bylos nagrinėjimo vietą ir laiką, taip pat pasiūloma susipažinti su bylos medžiaga, raštu pateikti paaiškinimus.“

18 straipsnis. Įstatymo papildymas 31^4 straipsniu

Papildyti Įstatymą 31^4 straipsniu:

„**31^4 straipsnis. Bylos nagrinėjimas**

1. Bylą nagrinėja Departamento direktoriaus tam įgalioti pareigūnai. Byla nagrinėjama dalyvaujant proceso šalims ir kitiems proceso dalyviams.

2. Bylos nagrinėjimo metu proceso šalys turi teisę susipažinti su surinkta medžiaga, duoti paaiškinimus žodžiu ar raštu, pateikti įrodymus, teikti prašymus.

3. Jeigu proceso šalys bylos nagrinėjimo metu nedalyvauja, byla gali būti išnagrinėta tik tais atvejais, kai yra duomenų, kad proceso šalims laiku buvo pranešta apie bylos nagrinėjimo vietą ir laiką.“

19 straipsnis. Įstatymo papildymas 31^5 straipsniu

Papildyti Įstatymą 31^5 straipsniu:

„**31[5] straipsnis. Nutarimai, priimami išnagrinėjus bylą**

1. Šio įstatymo 31[4] straipsnio 1 dalyje nurodyti subjektai, išnagrinėję bylą, turi teisę priimti nutarimą:

1) skirti šio įstatymo 31 straipsnio 2 dalyje nustatytą baudą, kurios dydis nustatomas atsižvelgiant į padaryto teisės pažeidimo pobūdį, mastą, atsakomybę lengvinančias, sunkinančias aplinkybes ir kitas reikšmingas aplinkybes;

2) bylą nutraukti, kai nėra padarytas šio įstatymo pažeidimas;

3) grąžinti bylą papildomam tyrimui atlikti.

2. Išnagrinėjus bylą ir priėmus nutarimą skirti baudą, nutarime turi būti nurodyta: nutarimą priėmusios institucijos pavadinimas; bylos nagrinėjimo data ir vieta; duomenys apie pažeidėją; pažeidimo aplinkybės; pažeidėjo kaltės įrodymai, kuriais grindžiamas nutarimas; šio įstatymo straipsnis, nustatantis atsakomybę už pažeidimą; pažeidėjo paaiškinimai ir jų įvertinimas; priimtas sprendimas; jo apskundimo terminai ir tvarka.

3. Šio straipsnio 2 dalyje nurodyti nutarimai per 3 darbo dienas nuo jų priėmimo išsiunčiami asmenims, dėl kurių šie nutarimai priimti.“

20 straipsnis. Įstatymo papildymas 31[6] straipsniu

Papildyti Įstatymą 31[6] straipsniu:

„**31[6] straipsnis. Baudų išieškojimas**

1. Bauda turi būti sumokama į valstybės biudžetą ne vėliau kaip per vieną mėnesį nuo dienos, kai šio įstatymo pažeidėjui įteikiamas nutarimas skirti baudą.

2. Nesumokėtas baudas išieško antstoliai, vykdydami pateiktus šio įstatymo 31[5] straipsnyje nurodytus nutarimus Civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka. Nutarimai gali būti pateikiami vykdyti ne vėliau kaip per 3 metus nuo jų priėmimo dienos.“

21 straipsnis. Įstatymo papildymas 31[7] straipsniu

Papildyti Įstatymą 31[7] straipsniu:

„**31[7] straipsnis. Nutarimų apskundimas**

1. Juridiniai asmenys arba kitos organizacijos ar jų padaliniai, nesutinkantys su šio įstatymo 31[5] straipsnyje nurodytais nutarimais, turi teisę per vieną mėnesį nuo nutarimo įteikimo jiems dienos apskųsti nutarimą teismui Administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

2. Kreipimasis į teismą sustabdo šio įstatymo 31[5] straipsnyje nurodytų nutarimų dėl sankcijų taikymo vykdymą.

3. Skundą nagrinėjantis teismas, atsižvelgdamas į padaryto teisės pažeidimo pobūdį, mastą, atsakomybę lengvinančias ir kitas reikšmingas aplinkybes (dėl kurių atitinkama bauda teisės pažeidėjui būtų akivaizdžiai per didelė ir neproporcinga (neadekvati) padarytam teisės pažeidimui ir dėl to neteisinga) ir vadovaudamasis teisingumo ir protingumo principais, turi teisę skirti mažesnę baudą negu šio įstatymo 31 straipsnio 2 dalyje nustatyta minimali bauda.“

22 straipsnis. Baigiamosios nuostatos

1. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 2 dalį, įsigalioja 2013 m. liepos 1 d.

2. Lietuvos Respublikos Vyriausybė ar jos įgaliota institucija, Lietuvos Respublikos kultūros ministerija ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija iki 2013 m. liepos 1 d. parengia ir patvirtina šiam įstatymui įgyvendinti reikalingus teisės aktus.

3. Iki 2013 m. liepos 1 d. pradėti rengti nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialieji planai baigiami rengti ir tvirtinami pagal Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo nuostatas ir kitus šių teritorijų planavimo dokumentų rengimą reglamentavusius teisės aktus, galiojusius iki 2013 m. liepos 1 d.

4. Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialieji planai – kultūros paveldo teritorijų ir apsaugos zonų ribų planai, saugomų vietovių ir apsaugos zonų tvarkymo planai ir saugomų vietovių ir apsaugos zonų tvarkymo planai, parengti ir patvirtinti pagal Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo nuostatas, galiojusias iki 2013 m. liepos 1 d., ir kitus šių teritorijų planavimo dokumentų rengimą reglamentavusius teisės aktus, prilyginami tvarkymo planams.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTĖ DALIA GRYBAUSKAITĖ

_____